

Dosarul nr. 3ra-247/22
2-21013409-01-3ra-02032022

Prima instanță, Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (jud: V. Sîrbu)
Instanța de apel, Curtea de Apel Chișinău (jud: A. Bostan, G. Dașchevici, V. Negru)

ÎNCHEIERE

01 iunie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Iurie Bejenaru
Aliona Miron

examinând admisibilitatea recursului depus de Elena Rusnac,

în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Elena Rusnac împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova cu privire la anularea actului administrativ individual defavorabil și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil, cu achitarea diferenței la pensie,

împotriva deciziei din 30 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul depus de Elena Rusnac și menținută hotărârea din 06 iulie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani,

c o n s t a t ă:

La 28 ianuarie 2021, Elena Rusnac a depus cerere de chemare în judecată, în procedura contenciosului administrativ, împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea actului administrativ individual defavorabil și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil cu achitarea diferenței la pensie.

În susținerea acțiunii, reclamanta a indicat că începând cu 26 aprilie 2005 este beneficiară de pensie parțială pentru limită de vârstă, calculată pentru perioada de activitate până la 01 ianuarie 1999, în mărime minimă, deoarece întreprinderile la care a activat după această dată s-au lichidat și nu au prezentat actele necesare la CNAS.

După stabilirea pensiei, la data de 26 aprilie 2005, mărimea acesteia a constituit XXXXX de lei. Din anul 2010 au început neconcordanțe între mărimea pensiei înscrise în legitimația de pensionar și suma efectiv primită, aceasta fiind mai mică.

De nenumărate ori s-a adresat la subdiviziunile CNAS pentru a clarifica situația, însă nu i s-a oferit un răspuns clar.

Urmare adresării sale, la 20 iulie 2020 Casa Națională de Asigurări Sociale, prin subdiviziunea teritorială CTAS sect. Râșcani prin răspunsul nr.5346 i-a oferit informația detaliată despre mărimea pensiei pentru fiecare an de la data obținerii acestui drept,

fiind constatat că mărimea pensiei începând cu anul 2010 de fapt este mai mare decât primea real.

Prin scrisoarea nr.R-2275/20 din 30 octombrie 2020 Casa Națională de Asigurări Sociale i-a dat un alt răspuns, cu un conținut diametral opus, din care rezultă că sumele primite sunt calculate corect, iar drept dovadă a fost anexată decizia de indexare a pensiei nr.2012/93/1/16745 din 29 octombrie 2020 pentru perioada 01 aprilie 2006 – 01 octombrie 2020.

Nefiind de acord cu răspunsul menționat, reclamanta s-a adresat Casei Naționale de Asigurări Sociale cu cerere prealabilă, solicitând anularea răspunsului și achitarea pensiei conform informației din 20 iulie 2020.

Însă, prin răspunsul nr.R-2767/20 din 29 decembrie 2020, pe care l-a recepționat la 09 ianuarie 2021, Casa Națională de Asigurări Sociale i-a respins cererea prealabilă.

Reclamanta consideră că refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale expuse în răspunsurile din 30 ianuarie 2020 și 29 decembrie 2020 sunt neîntemeiate, deoarece calculul prezentat este unul eronat, pe când mărimea corectă a pensiei a fost reflectată în răspunsul din 20 iulie 2020.

În contextul enunțat, Elena Rusnac a solicitat anularea răspunsului nr.R-2767/20 din 29 decembrie 2020 a Casei Naționale de Asigurări Sociale, prin care a fost respinsă cererea prealabilă, cu obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să emită act administrativ prin care să-i fie achitată pensia conform datelor prezentate de pârâtă prin răspunsul din 20 iulie 2020 și achitarea diferenței dintre suma de pensie primită și cea calculată începând cu anul 2010 și încasarea sumei de 10000 de lei cu titlu de prejudiciu moral.

Prin încheierea din 06 iulie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani a fost declarată inadmisibilă acțiunea depusă de Elena Rusnac împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la repararea prejudiciului moral, din motiv că nu a fost respectată procedura prealabilă.

Prin hotărârea din 06 iulie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani a fost respinsă ca neîntemeiată acțiunea depusă de Elena Rusnac împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova cu privire la anularea actului administrativ individual defavorabil și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil, cu achitarea diferenței la pensie.

La 13 iulie 2021, Elena Rusnac a depus apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a hotărârii din 06 iulie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, cu emiterea unei hotărâri noi de admitere integrală a acțiunii.

Prin decizia din 30 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul depus de Elena Rusnac și menținută hotărârea din 06 iulie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

Fiind investite cu judecarea cauzei, prima instanță și instanța de apel au motivat soluțiile de respingere a acțiunii reieșind din următoarele circumstanțe.

Instanțele au stabilit că la 08 iulie 2020 Elena Rusnac s-a adresat Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Râșcani cu cerere, solicitând recalculare cuantumului pensiei stabilite și indexarea acesteia pe parcursul anilor, începând cu anul 2005.

La data de 20 iulie 2020 CTAS Râșcani a eliberat răspunsul nr.5346, prin care a informat-o pe Elena Rusnac despre cuantumul pensiei stabilite în 2005 și indexarea acesteia anual la 01 aprilie.

La 13 octombrie 2020 Elena Rusnac s-a adresat Casei Naționale de Asigurări Sociale cu cerere, solicitând achitarea cuantumului pensiei pentru limita de vârstă potrivit sumelor reflectate în răspunsul Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Râșcani nr.5346 din 20 iulie 2020.

Prin răspunsul nr.R-2275/20 din 30 octombrie 2020, Casei Naționale de Asigurări Sociale a comunicat Elenei Rusnac că conform datelor din dosarul de pensionare, începând cu 26 aprilie 2005 dânsa beneficiază de pensie parțială pentru limita de vârstă, calculată pentru perioada de activitate până la 01 ianuarie 1999 în mărime minimă, deoarece nu a prezentat certificatele cu privire la salariu și pentru perioada de după 01 ianuarie 1999, pe baza venitului mediu lunar asigurat – XXXXX de lei, luând în considerare stagiul de cotizare realizat până la 01 ianuarie 1999 de 15,6 ani și după 01 ianuarie 1999 - de 6,1 ani (în total 21,7 ani), mărimea căreia constituia XXXXX de lei lunar. Ca urmare a indexărilor efectuate în anii 2006 – 2009, mărimea pensiei de la 01 aprilie 2009 a constituit XXXXX de lei. Conform Hotărârii Guvernului nr.202 din 19 martie 2010, pensia reclamantei de la 01 aprilie 2010 a fost indexată cu 4,3% și a constituit – XXXXX de lei lunar. Ulterior, după indexările anuale din 2011 – 2020 inclusiv XXXXX de lei lunar. Drept dovadă a fost anexată la răspuns decizia de indexare a pensiei reclamantei pentru perioada 01 aprilie 2006 – 01 octombrie 2020. Totodată, Elena Rusnac a fost informată că potrivit Legii nr.147 din 14 iulie 2014 ea beneficiază de un suport unic în cuantum de XXXXX de lei.

La 11 decembrie 2020 Elena Rusnac s-a adresat Casei Naționale de Asigurări Sociale cu cerere prealabilă, solicitând anularea răspunsului din 30 octombrie 2020 a Casei Naționale de Asigurări Sociale și recalcularea pensiei începând cu anul 2010 din care au început discordanțele.

Prin răspunsul nr.R-2767/20 din 29 decembrie 2020 Casa Națională de Asigurări Sociale a respins cerere prealabilă a Elenei Rusnac din lipsă de teme. Concomitent, a explicat reclamantei că sumele reflectate în informația din 20 iulie 2020 eliberată de Casa Teritorială de Asigurări Sociale Râșcani, începând cu anul 2010, sunt indicate greșit din cauza unei erori de program, deoarece nu corespund procentului indexării. Astfel, sumele pensiei pentru perioada 2010 – 2020 indicate în scrisoarea din 20 iulie 2020 nu corespund stării de fapt. Totodată, pârâta a subliniat reclamantei că prin răspunsul din 30 octombrie 2020 a fost indicat cuantumul corect al pensiei stabilite și indexările efectuate pe parcursul anilor 2006-2020.

Nefiind de acord cu răspunsurile organului de asigurări sociale, la 28 ianuarie 2021 Elena Rusnac s-a adresat cu prezenta acțiune.

Cu trimitere la prevederile art.3, 16 alin.(1) și (2), art.17 - art.21 alin. (2) și (3), art.23 alin.(1)-(3) di Codul administrativ, instanțele de judecată au indicat că reclamanta

Elena Rusnac este subiect de sesizare a instanței de contencios administrativ, a respectat procedura prealabilă, iar acțiunea în obligare nu este exceptată de la controlul judiciar.

Totodată, instanțele de judecată au reținut că prin Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr.290 din 16 decembrie 2016, în vigoare de la 01 ianuarie 2017, Legea privind sistemul public a fost completată cu art.52¹ conform căruia (1) venitul mediu lunar asigurat realizat, începând cu 01 ianuarie 1999 și inclus în calculul pensiilor pentru limită de vârstă și al pensiei de dizabilitate, stabilite până la 01 aprilie 2017, se valorizează reieșind din creșterea salariului mediu pe economie în anul precedent anului stabilirii pensiei față de anul realizării venitului asigurat, cu determinarea diferenței în mărimea pensiei. Diferența în mărimea pensiei obținute se indexează cu coeficientul cumulativ de indexare a pensiilor de la anul stabilirii pensiei până la anul valorizării venitului asigurat, stabilit de Guvern, și se adaugă la cuantumul pensiei în plată la data valorizării. Valorizarea pensiei pentru limită de vârstă și a pensiei de dizabilitate stabilite până la 01 aprilie 2017 se va efectua pe etape. În anul 2017, începând cu 01 aprilie, se vor valoriza pensiile beneficiarilor de pensii stabilite în anii 2001–2008. Începând cu 01 aprilie 2018 se valorizează pensiile pentru limită de vârstă și pensiile de dizabilitate stabilite în anii 2012–2013, iar începând cu 01 octombrie 2018 se valorizează pensiile pentru limită de vârstă și pensiile de dizabilitate stabilite în perioada 01 ianuarie 2014 - 31 martie 2017.

Cu trimitere la art.16 alin.(1)-(3), art.53 alin.(1)-(3) Legea nr.156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, instanțele de judecată ierarhic inferioare au precizat că cuantumul pensiei stabilit în 2005 Elenei Rusnac a fost de XXXXX de lei lunar. La 01 aprilie 2006 procentul indexării pensiei potrivit Hotărârii Guvernului nr.297 din 21 martie 2006 a fost stabilit în cuantum de 15,7%, astfel pensia reclamantei la 01 aprilie 2006 a fost de XXXXX de lei ($\text{XXXXX de lei cuantumul pensiei stabilite} \times 15,7\% = \text{XXXXX de lei cuantumul pensiei indexate}$). La 01 aprilie 2007, cuantumul pensiei indexate în 2006-XXXXX de lei se indexează cu 20,7%, procentul de indexare stabilit prin Hotărârea Guvernului nr.325 din 21 martie 2007, pentru anul 2007 ($\text{XXXXX lei} \times 20,7\% = \text{XXXXX de lei lunar}$). La 01 aprilie 2008, cuantumul pensiei indexate în anul 2007 - XXXXX de lei se indexează cu 17%, procentul de indexare stabilit prin Hotărârea Guvernului nr.316 din 17 martie 2008, pentru anul 2008 ($\text{XXXXX lei} \times 17\% = \text{XXXXX de lei lunar}$). La 01 aprilie 2009, cuantumul pensiei indexate în 2008 - XXXXX de lei se indexează cu 20%, procentul de indexare stabilit prin Hotărârea Guvernului nr.197 din 10 martie 2009 ($\text{XXXXX lei} \times 20\% = \text{XXXXX de lei lunar}$). La 01 aprilie 2010 – cuantumul pensiei indexate în 2009 – XXXXX de lei se indexează cu 4,3%, procentul de indexare stabilit prin Hotărârea Guvernului nr.202 din 19 martie 2010, pentru anul 2010, ($\text{XXXXX de lei} \times 4,3\% = \text{XXXXX de lei lunar}$). La 01 aprilie 2011 - cuantumul pensiei indexate în 2010 – XXXXX de lei se indexează cu 7,8%, procentul de indexare stabilit prin Hotărârea Guvernului nr.150 din 14 martie 2011, pentru anul 2011 ($\text{XXXXX de lei} \times 7,8\% = \text{XXXXX de lei lunar}$). La 01 aprilie 2012 - cuantumul pensiei indexate în 2011 – XXXXX de lei se indexează cu 9,6%, procentul de indexare stabilit prin Hotărârea Guvernului nr.157 din 12 martie 2012, pentru anul 2012, ($\text{XXXXX de lei} \times 9,6\% = \text{XXXXX de lei lunar}$). La 01 aprilie 2013 -

cuantumul pensiei indexate în 2012 – XXXXX de lei se indexează cu 6,75%, procentul de indexare stabilit prin Hotărârea Guvernului nr.177 din 07 martie 2013 pentru anul 2013, (XXXXX de lei $\times$ 6,75% = XXXXX de lei lunar). La 01 aprilie 2014 - cuantumul pensiei indexate în 2013 - XXXXX de lei se indexează cu 6,45%, procentul de indexare stabilit prin Hotărârea Guvernului nr.170 din 12 martie 2014 pentru anul 2014, (XXXXX de lei $\times$ 6,45%= XXXXX de lei lunar). La 01 aprilie 2015 - cuantumul pensiei indexate în 2014= XXXXX de lei se indexează cu 7,95%, procentul de indexare stabilit prin Hotărârea Guvernului nr.61 din 06 martie 2015, pentru anul 2015, (XXXXX de lei $\times$ 7,95%= XXXXX lei lunar). La 01 aprilie 2016 - cuantumul pensiei indexate în 2015= XXXXX lei se indexează cu 10,1%, procentul de indexare stabilit prin Hotărârea Guvernului nr.293 din 14 martie 2016 pentru anul 2016, (XXXXX $\times$ 10,1%= XXXXX lei lunar).

Instanțele de judecată au reținut că în anul 2017 prin art.52¹ din Legea nr.290 din 16 decembrie 2016 a fost inclusă valorizarea venitului mediu lunar asigurat pentru pensiile aflate în plată.

Astfel, venitul mediu lunar asigurat realizat, începând cu 01 ianuarie 1999, inclus în calculul pensiilor pentru limită de vârstă și al pensiei de dezabilitate, stabilite până la 01 aprilie 2017, s-a valorizat reieșind din creșterea salariului mediu pe economie în anul precedent anului stabilirii pensiei față de anul realizării venitului asigurat, cu determinarea diferenței în mărimea pensiei.

Prin urmare diferența în mărimea pensiei obținute se indexează cu coeficientul cumulativ de indexare a pensiilor de la anul stabilirii pensiei până la anul valorizării venitului asigurat, stabilit de Guvern, și se adaugă la cuantumul pensiei în plată la data valorizării. Valorizarea pensiei pentru limită de vârstă și a pensiei de dezabilitate stabilite până la 01 aprilie 2017 s-a efectuat pe etape.

În anul 2017, începând cu 01 aprilie, au fost valorizate pensiile beneficiarilor de pensii stabilite în anii 2001-2008, fiind valorizată inclusiv pensia apelantei Rusnac Elena.

Urmare a valorizării la 01 aprilie 2017 pensia apelantei a constituit XXXXX lei lunar.

La 01 aprilie 2018 cuantumul pensiei valorizate în anul 2017 - XXXXX lei se indexează cu 6,6%, procentul de indexare stabilit prin Hotărârea Guvernului nr.237 din 21 martie 2017, pentru anul 2018, (XXXXX lei $\times$ 6,6%= XXXXX lei lunar).

Totodată, potrivit Legii nr.254/2018, pentru susținerea financiară suplimentară a unor beneficiari de pensii, de la 01 ianuarie 2019 pensiile stabilite până la intrarea în vigoare a prezentei legi al căror cuantum nu depășește minimul de existență pentru pensionari pentru semestrul I al anului 2018 în mărime de XXXXX de lei se majorează cu 10%.

Astfel, începând cu 01 ianuarie 2019 cuantumul pensiei Elenei Rusnac a fost majorat cu 10%, constituind XXXXX lei lunar cuantumul pensiei indexate la 01 aprilie 2018 – XXXXX lei $\times$ 10% =XXXXXX lei, iar la 01 aprilie 2019, cuantumul pensiei majorate la 01 ianuarie 2019 – XXXXX lei se indexează cu 5,3%, procentul de indexare

stabilit prin Hotărârea Guvernului nr.186 din 15 martie 2019, pentru anul 2019 (XXXXX lei $\times$ 5,3%=XXXXX de lei lunar).

La 01 aprilie 2020, cuantumul pensiei indexate 2019 – XXXXX de lei se indexează cu 4,83%, procentul de indexare stabilit prin Hotărârea Guvernului nr.165 din 11 martie 2020, pentru anul 2020 (până la 01 octombrie 2020), (XXXXX lei $\times$ 4,83%=XXXXX de lei lunar).

La 01 octombrie 2020 - cuantumul pensiei indexate în aprilie 2020 – XXXXX de lei se indexează cu 1,07%, procentul de indexare stabilit prin Hotărârea Guvernului nr.660 din 03 septembrie 2020, pentru anul 2020 (începând cu 01 octombrie 2020), (XXXXX de lei $\times$ 1,07%=XXXXX de lei lunar).

Reieșind din cele menționate, instanțele de judecată ierarhic inferioare au remarcat că, cuantumul pensiei de care a beneficiat și beneficiază Elena Rusnac a fost indexat de către organul de asigurări sociale în conformitate cu normele legale.

Referitor la datele indicate în răspunsul nr.5346 emis de Casa Teritorială de Asigurări Sociale Râșcani la data de 20 iulie 2020, instanțele de judecată a subliniat că acesta a fost corectat prin răspunsul CNAS nr.R-2275/20 din 30 octombrie 2020 și răspunsul CNAS nr.R2767/20 din 29 decembrie 2020, iar Elena Rusnac a fost informată că sumele reflectate în răspunsul nr.5346 din 20 iulie 2020 eliberat de CTAS Râșcani, începând cu anul 2010 sunt greșite, din cauza unei erori de program și acestea nu corespund stării de fapt. Iar, prin răspunsul din 30 octombrie 2020 Casa Națională de Asigurări s-a explicat calculul corect al pensiei stabilite și indexările efectuate pe parcursul anilor 2006-2020.

La 11 februarie 2022, Elena Rusnac a depus recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei din 30 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 06 iulie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, cu remiterea cauzei spre rejudecare în prima instanță.

În susținerea recursului Elena Rusnac a invocat ilegalitatea și netemeinicia deciziei instanței de apel, declarând că Curtea de Apel Chișinău a examinat superficial prezenta speță, apreciind arbitrar probele administrate, cu interpretarea și aplicarea eronată a normelor de drept material.

Consideră că răspunsurile CNAS sunt neîntemeiate și contradictorii, or, poziția acestuia precum că sistemul informațional a dat greș la calcularea pensiei, nu poate fi considerată drept probă pertinentă, fiind astfel indusă în eroare timp de 10 ani, încercând să afle care totuși este mărimea reală a pensiei sale, având astfel o speranță la o pensie decentă, pentru care urmează să fie despăgubită pentru fiecare an.

La 02 martie 2022, întru respectarea dreptului părților la un proces echitabil, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa Casa Națională de Asigurări Sociale copia recursului depus de Elena Rusnac, cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței (f.d. 125).

La 14 martie 2022, prin intermediul poștei electronice, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus referință, solicitând să fie declarat inadmisibil recursul depus de Elena Rusnac, deoarece nu se încadrează în temeiurile de admitere al acestuia prevăzute de lege.

Examinând admisibilitatea recursului, în raport cu actele cauzei și obiecțiile din referința depusă, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată inadmisibilitatea acestuia, din următoarele motive.

În conformitate cu art.246 alin.(1) și (2) lit.d) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere. Recursul se declară inadmisibil în special când recursul a fost depus după expirarea termenului stabilit la art.245 alin.(1).

Conform art.245 alin.(1) din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de apel transmite neîntârziat Curții Supreme de Justiție recursul împreună cu dosarul judiciar.

Totodată, regulile generale ce țin de calcularea termenelor în materie de contencios administrativ sunt reglementate prin prisma art.195 din Codul administrativ potrivit căroră procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art.169–171.

În conformitate cu art.110 din Codul de procedură civilă, termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

Conform art.111 alin.(1)-(4) din Codul de procedură civilă, actele de procedură se efectuează în termenul prevăzut de lege. În cazul în care nu este stabilit prin lege, termenul de procedură se fixează de către instanța judecătorească. Termenul de procedură se instituie prin indicarea unei date calendaristice, datei comunicării actului de procedură, a unei perioade sau prin referire la un eveniment viitor și cert că se va produce. În ultimul caz, actul de procedură poate fi efectuat în decursul întregii perioade. Dacă începutul curgerii termenului este determinat de un eveniment sau moment în timp care va surveni pe parcursul zilei, inclusiv de comunicarea actului de procedură, atunci ziua survenirii evenimentului sau a momentului nu se ia în considerare la calcularea termenului. Dacă începutul curgerii termenului se determină prin începutul unei zile, această zi se include în termen.

Potrivit art. 113 din Codul de procedură civilă, dreptul de a efectua actul de procedură încetează odată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța de judecată. Nerespectarea termenului atrage după sine decăderea din dreptul de a efectua actul de procedură, dacă legea nu prevede altfel.

Pornind de la prevederile legale menționate supra, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ menționează că termenele procedurale stabilesc regimul optim pentru realizarea justiției, fiind o modalitate de ordonare a realizării acțiunilor procedurale și fortificarea securității raporturilor juridice. Exercițarea unui drept de către titularul său nu poate avea loc decât într-un anumit cadru, prestabilit de legiuitor, cu respectarea anumitor exigențe, căror li se subsumează

și instituirea unor termene, după a căror expirare valorificarea respectivului drept nu mai este posibilă.

Potrivit art.223 din Codul administrativ, hotărârile și alte acte de dispoziție prin care se stabilesc termene, precum și numirea ședințelor și citațiile se notifică participanților la proces conform art.96–114.

În conformitate cu art.96 alin. (1) din Codul administrativ, notificările și comunicările către participanții la procedura administrativă se realizează în orice formă de comunicare adecvată, rapidă și eficientă din punctul de vedere al costurilor. Comunicarea prin mijloace electronice are prioritate dacă este adecvată obiectului comunicării și acceptată de participantul la procedură.

Din dispozițiile art. 97 alin. (1) și (3) din Codul administrativ, rezultă că, notificarea este comunicarea, dispusă de autoritatea publică, a unui înscris în forma stabilită de prezentul cod. Autoritatea publică poate alege între următoarele forme de notificare: a) notificare prin act de recunoaștere a recepționării; b) notificare prin poștă cu act de notificare; c) notificare prin poștă cu scrisoare recomandată.

Din actele cauzei cert rezultă că la 30 noiembrie 2021 Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei, în ședință publică, cu participarea părților, inclusiv a Elenei Rusnac și reprezentantul acesteia, avocatul Victor Bantîș (f.d. 102-104).

Se reține că atât în cadrul ședinței de judecată din 30 noiembrie 2021, cât și în dispozitivul deciziei recurate, instanța de apel a explicat cu suficientă claritate participanților la proces termenul și ordinea de atac prevăzută la art.245 din Codul administrativ.

La 03 decembrie 2021, Curtea de Apel Chișinău a expediat copia dispozitivului deciziei din 30 noiembrie 2021, la adresa electronică a reprezentantului Elenei Rusnac, avocatul Victor Bantîș (indicată în cererea de chemare în judecată, apel, inclusiv recurs): [XXXXXX](#) (f.d.115).

Totodată, la 06 decembrie 2021 Curtea de Apel Chișinău a publicat dispozitivul deciziei pe Portalul Național al Instanțelor de Judecată: cac.instante.justice.md.

Cele menționate supra denotă faptul că termenul de 30 de zile prevăzut la art.245 alin.(1) din Codul administrativ, pentru depunerea recursului, a început să curgă de la data de 04 decembrie 2021, ziua imediat următoare de la data notificării reprezentantului apelantei a dispozitivului deciziei instanței de apel, care a expirat la data de 03 ianuarie 2022 (luni) inclusiv.

Cu toate acestea, recurenta Elena Rusnac a depus recursul împotriva deciziei instanței de apel abia la 11 februarie 2022 (după ce i-a fost notificată decizia integrală a instanței de apel), depășind cu mult termenul legal prevăzut la art.245 alin.(1) din Codul administrativ.

La acest capitol se rețin dispozițiile art.24 alin.(1) din Codul administrativ, care stipulează că, participanții la procedura administrativă și procedura de contencios administrativ trebuie să își exercite drepturile și să își îndeplinească obligațiile cu bună-credință, fără a încălca drepturile procesuale ale altor participanți.

Buna-credință prezumă că partea este obligată să respecte termenele prevăzute de lege, or, termenul de recurs prevăzut la art.245 alin.(1) din Codul administrativ, este

considerat un termen imperativ, absolut și peremptoriu, astfel că nerespectarea acestuia atrage ca consecință după sine decăderea părții din dreptul de a mai exercita această cale de atac.

Totodată, conform art.47 alin.(1) și (3) din Codul administrativ, acțiunile procedurale întreprinse de reprezentantul împuternicit se atribuie participantului reprezentat. Culpa reprezentantului împuternicit se atribuie participantului reprezentat.

Din dispozițiile art. 65 alin.(1) din Codul administrativ, rezultă că, dacă o persoană, din motive independente de voința ei, nu a putut respecta un termen legal, atunci, la cerere, ea poate fi repusă în termen. Culpa unui reprezentant legal sau împuternicit se atribuie reprezentatului.

Contrar acestor prevederi, recurenta Elena Rusnac și avocatul acesteia Victor Bantîș, fiind cei interesați de soluționarea prezentului litigiu în ordine de recurs, nu au depus diligența necesară ca să-și îndeplinească obligațiile cu bună-credință, în vederea depunerii recursului în interiorul termenului legal, care este un termen imperativ, cu solicitarea, după caz, a repunerii în termen a actului de procedură în conformitate cu legislația în vigoare.

Pe lângă acestea, avocatului Victor Bantîș, fiindu-i notificat dispozitivul deciziei încă la data de 03 decembrie 2021, a dispus de suficient timp pentru a întreprinde măsuri în vederea realizării drepturilor clienței sale (de a verifica poșta electronică, de a înștiința clienta, de a prezenta recursul preventiv în format electronic etc).

Cu atât că, legislația în vigoare permite participanților la proces ca o formă de comunicare adecvată, rapidă și eficientă din punctul de vedere al costurilor, folosirea mijloacelor electronice de comunicație. Ceea ce denotă că nu era necesară prezența fizică a avocatului Victor Bantîș sau a recurentei Elena Rusnac la depunerea recursului preventiv în format electronic, prin e-mail, pentru a nu omite termenul legal prevăzut la art.245 alin.(1) din Codul administrativ .

Din cele constatate se atestă faptul că, atât recurenta Elena Rusnac, cât și avocatul său Victor Bantîș nu au prezentat probe incontestabile ce ar indica aflare lor într-o veritabilă imposibilitate de a efectua actul de procedură în interiorul termenului prevăzut de art.245 alin.(1) din Codul administrativ.

Din cele constatate rezultă că, nerespectarea termenului de depunere a recursului se datorează în exclusivitate comportamentului pasiv și indiferent al Elenei Rusnac și al avocatului Victor Bantîș, care trebuiau să dea dovadă de responsabilitate și atitudine activă, folosindu-se cu bună-credință de drepturile și obligațiile sale procedurale.

Or, admiterea spre examinare a unui recurs tardiv poate duce la încălcarea principiului securității raporturilor juridice garantat de art.6§1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Imperioase speței sunt și dezideratele statuate de CtEDO în cauza *Ponomaryov vs Ucraina*, conform căroră, deși, în speță nu este vorba despre desființarea unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile în urma admiterii unei căi extraordinare de atac în lumina unor circumstanțe nou descoperite, ci de redeschiderea unui proces după un interval considerabil de timp prin repunerea în termenul de introducere a unei căi ordinare de atac, totuși reînnoirea acestui termen după o perioadă îndelungată și pentru

motive neconvingătoare, reprezintă o decizie care ar putea înfrânge principiul securității raporturilor juridice într-un mod similar cu o cale extraordinară de atac. În acest caz Înalta Curte a reiterat că, ține de obligația părților de a lua măsurile necesare privind protecția drepturilor sale de acces la justiție.

În atare circumstanțe, declararea recursului depus de Elena Rusnac ca inadmisibil este compatibilă cu respectarea prevederilor Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, având în vedere că prelungirea nejustificată a termenului pentru exercitarea recursului ar leza principiul securității raporturilor juridice.

În circumstanțele menționate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara recursul depus de Elena Rusnac ca inadmisibil.

Conform art.230, 245 și art.246 alin.(1) și (2) lit.d) din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Recursul depus de Elena Rusnac se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
 judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Iurie Bejenaru

Aliona Miron